

RECHNITZER JÁNOS

Szerkezetek, fények és rejtelmek

Tolnay Imre képzőművész fényképei

A fényképezőgépet a festők különféle céllal ragadták meg. A technika őskorában a mesterséget segítették a felvételek, hiszen alakokat, helyzeteket rögzíthettek. Aztán a 20. század elején pótolták a modellt, a beállításokat. Moholy Nagy már a fényeket, az árnyakat és szerkezeteket rögzíti ezzel a technikával. Aztán jön Andy Warhol, aki a fotókat, portrékat dolgozza fel, azokat festi át és egy új, elvont realitást állít elénk. Nem feledkezhetünk meg a fényképekkel regisztrált mozdulat- és gesztus-performanszokról, amelyeknek hazai mestere Erdély Miklós volt. S ezzel indítja el a hatvanas, hetvenes években a művészet megújítását. A fotózás napjaink művészeinek is kedvelt kifejezőeszköze. A digitális technika nagy szabadságot jelent, felvételek tömegét lehet elkészíteni, a számítástechnika nyújtotta feldolgozások végtelen variációra adnak alkalmat. A fényképezés kísérleteket, új meglátásokat, új feldolgozásokat, nagyobb művészi szabadságot kínál. A pillanatra, a látvány mikro-villanására épülő technika alapját jelenti majd az újabb műveknek, ahol a festészeti kifejezőmódok egész tárháza jelenhet meg.

Tolnay Imre eredendően grafikus, hiszen ezt a szakot végezte el a Magyar Képzőművészeti Egyetemen. Mester címet és DLA-fokozatot viszont festészeti szakon kapott az ezredfordulón. A grafikai kifejezési mód, a szén, a litográfia, a hidegtű, a merített papír megfestése, a monotípiá, a toll áll hozzá közel, de egyre intenzívebben fordul az akrilhoz, a festészet klasszikus eszközeihez. Ebben a döntően grafikai látásmódban már munkássága kezdetén jelen volt a fotó, a fénykép kínálta elvonatkoztatások feldolgozása, azok kiegészítése más, döntően grafikai technikákkal.

Nem idegen tehát Tolnay Imrétől a fényképezés, sőt, nagy jártassággal, mondhatni grafikai látásmóddal veszi kézbe a gépet. Felületeket villant fel, a falfelületek titokzatos textúráját, amiben a rend és a szabályosság logikája jelenik meg. Házak részleteit fotózza, ahol szintén jelen vannak az élővilág növényi struktúrái, és ezeket bontja meg a rideg anyag kemény logikája. Finom fotóin a rétegek, repedések megfejthetetlen logikája ismerhető fel, a színek élénkségével, de egyben a rejtély tompaságával. Aztán a tenger hullámainak végtelen ritmusát ragadja meg, egy másik, mozgó, ismétlődő dinamikát sugárzó szerkezetet. Egy város – Róma – intim részleteit dolgozza fel, egy-egy utcarészlettel, épületelemmel, utcakövekkel, jól elhatárolható színekkel. A lebontásra váró ipari csarnok szerkezetének tisztasága jön vissza képein, jelezve egy más rend logikáját. S végül a három árva, csüngő vízcsap, ami kifejezője a kötődés nélküli kapcsolatoknak, a véges, semmibe zuhanó rendnek.

Tolnay Imre fotói nem grafikai és festészeti munkájának analógiái, nem azok fényképen történő kifejezése, hanem valami más. Más, mert letisztult szerkezeteket jelenít meg, határozottabban tükrözi a fény és az árnyak nyújtotta vibrálást, a rejtelmes izgalmakat. Ugyanakkor e fényképek nem képesek megadni az anyag, a fa, a vászon, a papír nyújtotta mélységeket, a textúra által kínált rejtelmet, titokzatosságot.

A két technikai rendszer együtt fejezi ki Tolnay Imre művészetét. Egymásra épülnek, egymásért vannak, így aztán hasznos, hogy a művész egy másik műfajban is megmutatta képességét.

Tolnay Imre kiállítása a VOKE Arany János Művelődési Házában, Győrött nyílt 2009. március 27-én.

